

Vzájemné sdílení pedagogů v Mateřské škole v Chorušicích

Poslední den jsem věnovala sdílení svých zkušeností v oblasti vzdělávání nadaných dětí. Protože to byla moje první zkušenost se sdílením, tak jsem přemýšlela, jak to udělat. Navštívila nás totiž učitelka z Mateřské školy Pohádka a já ji měla předat své poznatky.

Vzhledem k tomu, že se vzdělávání nadaných dětí věnuji již několik let, jsem absolventkou školení NTC learning I.-III. a naše školka získala Titul „školka spolupracující s Mensou“, který uděluje Mensa ČR mateřským školám, které se na celonárodní poměry nadstandardně věnují práci s nadanými dětmi měla bych si vědět rady. Bohužel tento školní rok nemáme ve školce žádné mimořádně nadané dítě, máme „jen“, nadané dítě potvrzené pedagogicko-psychologickou poradnou.

I přes to, nebo právě proto, jsem celou dopolední vzdělávací nabídku připravila tak, jako bych měla celou třídu „mimořádně nadaných dětí,, Úkolem paní učitelky bylo jediné nadané dítě ve třídě odhalit. Měla k dispozici portfolia dětí, diagnostiku, mohla s dětmi komunikovat, ptát se jich na jejich zájmy a koníčky.

Do vzdělávací nabídky jsem úmyslně začlenila soutěživé hry, které jinak nezařazují, aby vynikl potenciál dítěte a jeho touha být první za každých okolností.

Zápis z třídnice:

- Při scházení dětí volné hry v zájmových koutcích a hry u stolečku s nabídkou didaktických her - **děti si volně kreslí obrázky u stolečku** - rozvoj sociální, logicko-matematické, prostorové inteligence
- Ranní úkol - **pracovní list - děti mají na čtvrtce nalepené zvířátko, za úkol mají domalovat, dotvořit prostředí zvířátku tak, aby mu tam bylo příjemně** - rozvoj prostorové inteligence
- Komunikativní kruh - **Přivítání, říkanka jak se jmenuješ a povídání o tom, co dnes budeme dělat** - rozvoj verbální a interpersonální inteligence
- Cvičení - **hra škatulata, škatulata s číslicí, skupinová hra s kužely a obručemi zaměřená na obratnost, hra na paměť - co se ve třídě změnilo** - rozvoj tělesně - kinestetické, prostorové inteligence
- Relaxace - **hluboký nádech, výdech, uvolnění** - rozvoj intrapersonální inteligence

- Hudební činnosti - **dnes jsme zpívaly písničku Já mám koně, vryný koně** - rozvoj hudební inteligence
- Před svačinkou logopedická preventivní chvilka - **učíme se novou jazykovou hříčku - reksum, kandr cinka bzinka** - rozvoj prostorové inteligence
- Při svačince se děti učí samostatnosti v sebeobsluze - **děti si samostatně prostírají, krájí, nalévají, mažou, uklízejí po sobě, přejí si dobrou chuť, nemluví s plnou pusou, tiše si povídají**
- Po svačince - **Hejného metoda - zrcadlový obraz na koberci, přiřazování číslic k počtu, provlékání provázků, pokus v mléce - povrchové napětí a výroba sopky - práce ve dvou skupinách** - rozvoj fantazie, prostorové a intrapersonální inteligence
- Volné hry v zájmových koutcích - **auta, puzzle, stavebnice** - rozvoj sociální inteligence
- Formativní hodnocení činností během dopoledne - **dětem se líbil celý dopolední program** - rozvoj sociální inteligence
- Volné hry na školní zahradě - **děti se houpou na houpačkách, stavějí si hrady z písku, kloužou se na klouzačce, točí na kolotoči, hrají si s míčem a zahradními hračkami** - rozvoj sociální inteligence
- Oběd - děti se učí samostatnosti při sebeobsluze - **děti si samostatně prostírají, nalévají polévku i nabírají hlavní jídlo, přejí si dobré chutnání, tiše povídají, nemluví s plnou pusou, uklízejí si po sobě, čistí si zoubky**
- Zhodnocení vzdělávací činnosti pedagogem: **dnes jsem celý program připravila, jako bych měla třídu nadaných dětí a přesto, že mám jen jedno, všem se to líbilo**

Popis jednotlivých činností:

1. Prvním úkolem dětí bylo vybrat si obrázek zvířátka z nabídky. Zvířátko vystříhnout, nalepit na čtvrtku a namalovat mu takové prostředí, kde mu nebude nic chybět a bude mu na obrázku příjemně. Tímto úkolem jsem chtěla v dětech probudit kreativitu, myšlení a samostatnost. Děti měly k dispozici výtvarný materiál (pastelky, vodovky, fixy, různé maličkosti na tvoření, barevné papíry a další). Do jejich tvořivosti jsem nijak nezasahovala. O každém vytvořeném obrázku jsme si následně povídali. Děti mi vysvětlovaly svůj záměr, co vše na obrázku zvířátko má a k čemu to slouží. Některé děti nezapomněly přimalovat zvířátku i kamarády nebo nakreslily oslavu. Zajímavé bylo, že na každém obrázku nechyběla potrava a domov.

2. Úkolem bylo vytvořit zrcadlový obraz obrázků na koberci. Zde jsem využila Hejného metodu. Na koberec jsem nalepila papírovou pásku a na jedné straně pásky jsem vytvořila různě složité obrázky z úzkých dřevěných tyčinek ze zmiňované sady Hejného metody.

Pro některé děti byl tento úkol složitý, pro některé zase ne. Pro ty, co nechápaly slovní vysvětlení jsem měla použít zrcátko ale to jsem bohužel neměla připravené.

3. Úkolem bylo přiřadit k číslici správný počet na obrázku. Obrázků bylo 20 a na označení děti použily kolíčky na prádlo. Číslice se vyskytovaly od 1 do 12. Opět úkol, který zvládaly jen některé děti.

4. Úkol byl klasické cvičení na jemnou motoriku. Děti měly provlékat provázek dírkami v šabloně. Tento úkol jsem zařadila záměrně.

5. Úkol byl zaměřen na pohyb. Bohužel jsem nenafořila. Postavila jsem dráhu z obručí pro dvě děti, která vedla ke kuželi. Úkolem dětí bylo vstoupit do obruče, chytit ji a snožmo doskákat přes další obruče ke kuželi. Tam ze sebe obruč sundat, pověsit na kužel, doskákat zpět, nasadit další obruč až do chvíle, kdy budou všechny obruče na kuželi.

6. Úkol nebo činnost měla probíhat po svačince. Děti se měly společně rozhodnout, jestli budeme dělat pokus s mlékem nebo stavět sopku. Chtěla jsem, aby se děti dohodly. Dopadlo to tak, že se dobrovolně rozdělily do skupin. A já se musela přizpůsobit.

Pokus s mlékem: Připrav si vodovky, štětec a běž poprosit paní kuchařku o hluboký talíř a krabici s mlékem. Nalej mléko do talíře a postupně do mléka přidávej barvu. Snaž se mlékem nemíchat a pozoruj vzory, které se na mléce tvoří. Až budeš spokojen s obrázkem, namoč špejli do jaru a postav špejli doprostřed talíře. Uvidíš, co se stane.

Pokus se sopkou: Na připravený ták jsem postavila malou skleničku, úkolem dětí bylo společně modelínou zakrýt skleničku tak, aby nebyla vidět a aby to vypadalo jako sopka. Když byla sopka připravena, měly si rozdělit jedlou sodu spravedlivě do mističek. Když jsem pak nalila do skleničky ocet, postupně přidávali jedlou sodu po lžičkách a pozorovali jak sopka vybuchuje a pění.

Celé dopoledne se děti výborně bavily. Ačkoliv byla vzdělávací nabídka určená nadaným dětem, všechny děti zkoušely své hranice a nevzdávaly se. Při závěrečném hodnocení dopoledne děti nejvíce oceňovaly množství úkolů. Vůbec jim nevadilo, že si neměly možnost volně pohrát.

Po ukončení dopoledních činností jsem položila paní učitelce zásadní otázku. Které dítě je nadané? Neuhodla. Což bylo samozřejmě dobře, protože jsem mohla využít svou prezentaci k dovysvětlení.

Nadané dítě

Mateřská škola Chorušice, p.o.

Bc. Nad'a Jelínková

Nadání a talent

Z historie víme, že nadání je tu odnepaměti - válečníci, skladatelé, malíři, sochaři....Jejich výkon přesahoval možnosti ostatních a byl chápán jako dar od bohů

Co bylo potřeba, aby se jejich talent projevil ?

- ▶ J. Rezzulli (1998) - vrozené nadprůměrné schopnosti, tvořivost a zaujetí pro úkol + zázemí
- ▶ Wolfgang Amadeus Mozart - otec houslista, matka violistka
- ▶ Talent - hudební, tělesně -pohybový, výtvarný
- ▶ Nadání - intelekt - IQ od 115 do 190+

Specifika nadaných dětí

- ▶ Nevyrovnanost vývoje, která se projevuje disproporcí v podobě časného a rychlého nábviku čtení na jedné straně a potížemi při grafomotorických projevech na straně druhé.
- ▶ Přehnané obavy dítěte ze tmy, samoty, vyžadování neustálé přítomnosti matky, což je neadekvátní věku dítěte
- ▶ Dítě nedovede adekvátně verbalizovat svá přání, myšlenky, které jsou však značně pokročilé oproti vrstevníkům
- ▶ Dítě je velmi aktivní, má problémy s večerním usínáním, odmítá odpolední spánek doma i v mateřské škole
- ▶ Nadané dítě klade již v mateřské škole zvýšené nároky na pedagoga, jeho role je velmi důležitá

Problémy nadaných dětí

- ▶ Hyperaktivita
- ▶ Odmítání instrukcí učitele, negativismus
- ▶ Chytání za slovo, nesouhlas, kladení provokujících otázek
- ▶ Individualismus, neochota spolupracovat např. se spolužákem ve skupince
- ▶ Vlastní způsob řešení problémů
- ▶ „Černobílé“, kategorické myšlení (např. nemůže-li být nejlepší, bude nejhorší)
- ▶ Výrazné afektivní reakce (např. projevy nespokojenosti při neúspěchu)

Nadání a hemisféry

- ▶ U nadaných dětí jde vždy o nerovnoměrný vývoj mozku
- ▶ **Levá hemisféra** - logika, fakta, pravidla, slovo a jazyk, paměť, časové pojmy, matematika, zpracování zkušeností, znalosti, touha po bezpečí, realita
- ▶ **Pravá hemisféra** - pocity, zobecňování, představy, intuice, symboly, paměť na melodie, orientace na současnost a budoucnost, vyhledávání možností, umění a filozofie, fantazie, snění a podstoupení rizik
- ▶ **Proto je důležité - rozvíjet zájmy z opačného spektra mozku**
- ▶ Cíl - rovnoměrný vývoj - posílit nadání
- ▶ Jak? Cvičením, důsledností, vhodnými aktivitami

Rozdíl mezi bystrým a nadaným dítětem

- ▶ **Bystré dítě** - je ve školce spokojené, zná odpovědi, zajímá se, má dobré nápady, odpovídá na otázky, je vůdcem skupiny, se zájmem poslouchá, lehce se učí, je oblíbené u vrstevníků, chápe význam, poslušně plní úkoly, dělá, co se mu řekne, dobře si pamatuje. IQ 115 - 130
- ▶ **Mimořádně nadané dítě** - klade otázky, je až neodbytně zvědavé, má neobvyklé nápady, zajímá se o detaily, často pracuje samo, projevuje silné emoce, všechno již ví, má raději společnost starších a dospělých, samostatně vyvozuje závěry, úkoly přijímá kriticky, dělá jen to, co ho baví, je velmi sebekritické a ve školce se rádo učí. IQ 160 - 175

Diagnostika dítěte předškolního věku

- ▶ **Dle Hříbkové** - rané čtenářství, bohatá slovní zásoba, gramaticky správný mluvený projev, obliba číslic, hůlkového písma, zájem o stavebnice, nepřiměřené zájmy - vlaky, znaky měst, mapy, vesmír, smysl pro humor a dvojsmysly, výborná paměť, silná reakce na nespravedlnost, obliba deskových a didaktických her
- ▶ Prvotní diagnostika - zmapování schopností
- ▶ Cílená diagnostika za 3 měsíce - posun ?
- ▶ Sestavení PLPP
- ▶ Orientační test
- ▶ Pedagogicko-psychologická poradna

Legislativa a vzdělávání pedagogů

- ▶ Školský zákon 561/2004 Sb.
- ▶ Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se SVP a žáků nadaných
- ▶ Hejného metoda
- ▶ Časopis Raketa
- ▶ Enigmatické hádanky
- ▶ NTC metoda - vlajky, značky aut - www.mensantc.eu
- ▶ Motorické cvičení na propojení hemisfér

Co dál...

- ▶ Nadání se musí rozvíjet. Rozvoj v předškolním období by měl být zaměřen v první řadě na osobnostní a emocionální charakteristiky dítěte. Soustředíme se zejména na rozvoj volných vlastností, pozitivního myšlení a sociálních dovedností.
- ▶ Není vhodné rozvíjet pouze silné stránky dítěte
- ▶ Při práci s nadaným dítětem by pedagog měl:
  - ▶ preferovat formu diskuze
  - ▶ Zařazovat do výuky problémové a tvořivé úlohy
  - ▶ Pripouštět si i před dítětem vlastní omylnost a nevědomost, umět se učit od dítěte

Enigmatická hádanka

- ▶ Honza a Pavel seděli v chládku a povídali si o počasí. To je vedro, už aby zapršelo, řekl Honza. Já snad na sebe vyliji celý kbelík vody, přidal se Pavel. Jejich povídání přerušil určitý Vojta, který právě přiběhl a začal vyprávět.
- ▶ Nebudete věřit, co se mi stalo. Byl jsem v lese na houbách, když jsem nasbíral plný košík, najednou z křoví vyběhlo divoké prase a vrhlo se na mě. Já jsem po něm hodil košík s houbami a utíkal, co mi nohy stačily. Ale on za mnou...doběhl jsem na lesní mýtinu plnou slimáků. I když jsem se hrozně bál, nechtěl jsem slimáky pošlapat. Málem mě divočák dostal, ale najednou zmizel.
- ▶ Co? To si vymýšlíš...řekl Pavel. Nelžu!! Rozčilil se Vojta.
- ▶ Jenže Honza mu řekl, proč si vymýšlí a Vojta zčervenal a utekl.
- ▶ Co mu Honza řekl? Proč to nebyla pravda?

Po této prezentaci, kdy jsem uváděla praktické příklady, které jsem při vzdělávání nadaných dětí zažila a po vypíchnutí situací, kterým byla paní učitelka svědkem během celého dopoledního vzdělávání se jí povedlo nejen uhádnout, které dítě je nadané ale také uhádnout enigmatickou hádanku v závěru prezentace.

Pro upřesnění uvádím situace, kterých bylo zapotřebí si všimnout a které jasně napovídali, kdo je nadaným dítětem. Celé dopoledne bylo nadané dítě u všech úkolů první a při pokusech stíhalo být u obou zároveň.

1. Při vytváření prostředí pro zvířátko, nadané dítě nijak výrazně graficky nevyunikalo. Ale při komentování svého výtvaru bylo až moc výřečné. Popisovalo mi obrázek do všech i technických detailů.
2. Při skládání zrcadlových obrázků nadané dítě dokonce použilo i stejnou kombinaci barev u tyčinek. Úkol byl pro něho zajímavý.
3. Přiřazování číslic mělo hotové během chvilky a ještě chodilo kontrolovat ostatní. Upozorňovalo i na chyby, které děti při plnění činnosti dělaly.
4. Zatímco předcházející úkoly byly založené na logickém myšlení, tento úkol byl zaměřený na oblast, která je většinou u nadaných dětí nějakým způsobem oslabená. Navlékat provázek, tedy procvičování jemné motoriky je u nadaného dítěte velmi neoblíbená činnost. Nadané dítě také úkol přestal brzy bavit a nedokončilo ho.
5. U soutěže s obručemi se opět projevila slabá stránka nadaného dítěte, skákat snožmo a zároveň obrovská touha zvítězit mu nedovolila se soustředit na pohyb. Prohru velmi těžce snášelo, celou dráhu rozházelo a zničilo. Naštěstí jsem s touto reakcí počítala, takže to byla poslední hra před svačinkou.
6. Pokusy – nejoblíbenější činnost nadaného dítěte. Při rozhodování, kterému pokusu dá přednost mělo nadané dítě velké dilema. Nakonec se rozhodlo pro sopku ale stále odbíhalo sledovat i druhý pokus.

7. Poslední náповědou pro paní učitelku byly obrázky v portfoliu dítěte.
Mohla si všimnout například těchto dvou..

96 JIŘÍK 86

$$\begin{array}{r} 96 \\ - 32 \\ \hline 128 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 86 \\ - 32 \\ \hline 118 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 54 \\ - 22 \\ \hline 32 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 65 \\ - 22 \\ \hline 43 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ 33 \\ \hline 56 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 41 \\ 15 \\ \hline 56 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24 \\ 12 \\ \hline 36 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 16 \\ 23 \\ \hline 59 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 35 \\ 22 \\ \hline 57 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 48 \\ 11 \\ \hline 59 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 53 \\ 22 \\ \hline 75 \end{array} \quad \begin{array}{r} +76 \\ 91 \\ \hline 167 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} +83 \\ 16 \\ \hline 99 \end{array}$$

Závěr:

První týden mé praxe nebyl zrovna příjemný ale byl prospěšný. Druhý týden byl za odměnu. Vyslechla jsem si milou pochvalu od praktikantky i učitelky z jiné školky. Obě se shodují, že praxe i sdílení bylo pro ně přínosem. Nejhorší částí bylo praxi sepsat. Raději tvořím, vymýšlím než dokumentuji. Během praxe se stalo spoustu úsměvných momentů, které se nedají zachytit na papír. Ale staly se a já si je pamatuji.

Pevně věřím, že i když jsem tuto praxi neprožila zrovna tradičně, jako výstup z předmětu to splní Vaše požadavky.